

Erindringsartikler i Langs Fjord og Dam

1994 – 2017-2018

Kommenteret oversigt

- efter forfatternavn

- efter udgivelsesår

Hanne Lausten

Januar 2018

Forord

I min nye og opdaterede udgave af litteraturlisten *Haderslev i romaner og erindringer* indgår erindringsartikler fra alle årgange af Langs Fjord og Dam.

I den forbindelse har jeg lavet denne særskilte fortegnelse over erindringsartikler bragt i Langs Fjord og Dam fra det første udgivelsesår 1994 til og med den hidtil seneste udgivelse 2017-18.

Artiklerne er dels opstillet alfabetisk efter forfatternavn og dels kronologisk efter udgivelsesår.

Den samlede liste Haderslev i romaner og erindringer kan bl.a. findes på By & Land's hjemmeside www.hbbf.dk .

Hanne Lausten

Januar 2018

Indhold

Forord.....	2
Opstillet efter forfatternavn	7
Andersen, Kaj Erik: Min familie var aktiv i afholdsbevægelsen i Haderslev	7
Bekker, Holger Carl: Erindringer fra min skoletid.....	7
Berg, Mogens: Haderslev i 1960'erne. En sang for en provinsby.....	7
Bogut, Jutta: Laborantelev ved Levnedsmiddelkontrollen i 1961.....	7
Bonde, Holger: Kirstines Ynde.....	7
Brandt, Anna-Else: Haderslev frivillige Brandværn - set i bakspejlet af en forhenværende brandmands kone.....	7
Christensen, Erik: Barn og ung i Haderslev 1927-1946.....	7
Christensen, Erik: Min fars købmandsforretning på Sønderbro	8
Christiansen, Birgit Barfod: Mit tabte paradys	8
Daugberg, Sven: Missionshotellet i Haderslev	8
Eriksen, Svend Aage: Grin, gråd og tænders gnidsel	8
Eriksen, Svend Aage: I krigens tid	8
Fogt, Arne: Johannes Fogt og Shell-tanken på Teaterstien.....	8
Gram, Gerda Lunn: 9. april 1940 i Haderslev	8
Henningsen, Lars N.: Hofjægermester Fritz Ræder – Min skoletid i Haderslev lærde skole 1858-61	9
Iversen, Conrad: Min Barndom og første Ungdom.....	9
Johnsen, Gunnar Dücker: De grønne spejderes orkester i Haderslev.....	9
Kernwein, A.: Min barndoms haver	9
Knudsen, Julie: Haderslev - min ungdomsby	9
Ludvigsen, Viggo: Købmandsliv på Møllepladsen.....	9
Ludwig, Gerhard: Flygtning i Haderslev maj 1945.....	10
Maass, Johannes og Fritz: Røde Hjælp og tyske flygtninge.....	10
Madsen, Frauke: Min skoletid i Haderslev.....	10
Madsen, Harry Godtfred: Civil Beredskabs Udrykningskolonne i Haderslev	10
Mörck, Niels E.: Tilbageblik på firti arbejdsrige år.....	10

Rasmussen, Johannes: Det var en god tid - om min tid på Haderslev Realskole...	10
Rasmussen, Leif: Min barndoms landsby Sommersted	11
Schmidt, Birgit: Barndom i Bøndergårdene. Min fars fortællinger.....	11
Seeberg, Grethe Skov: Det var en yndig tid på Haderslev Statsseminarium.....	11
Seidenfaden, Gerda: Et liv på Central Mejeriet i Haderslev.....	11
Seidenfaden, Gerda Julie: Krauses Hotel i Haderslev	11
Simonsen, Erik Efsen: Sygehuset under damkatastrofen	11
Skov, Gerda: Caltex Servicestation på Ny Erlevej.....	11
Westergaard, Egon: Min barndomsveninde - Thora Hartwig	12
Wildfang, Johs.: Erindringer fra før og efter genforeningen.....	12

Opstillet efter udgivelsesår 13

1994.....	13
Bonde, Holger: Kirstines Ynde.....	13
Henningsen, Lars N.: Hofjægermester Fritz Ræder – Min skoletid i Haderslev lærde skole 1858-61	13
1996.....	13
Wildfang, Johs.: Erindringer fra før og efter genforeningen.....	13
1998.....	13
Seidenfaden, Gerda Julie: Krauses Hotel i Haderslev	13
2000.....	13
Simonsen, Erik Efsen: Sygehuset under damkatastrofen	13
2002.....	14
Christensen, Erik: Min fars købmandsforretning på Sønderbro	14
Ludvigsen, Viggo: Købmandsliv på Møllepladsen.....	14
Mörck, Niels E.: Tilbageblik på firti arbejdsrige år.....	14
Seidenfaden, Gerda: Et liv på Central Mejeriet i Haderslev.....	14
Skov, Gerda: Caltex Servicestation på Ny Erlevej.....	14
2004.....	14
Bekker, Holger Carl: Erindringer fra min skoletid.....	14
Eriksen, Svend Aage: I krigens tid	15

Fogt, Arne: Johannes Fogt og Shell-tanken på Teaterstien.....	15
Iversen, Conrad: Min Barndom og første Ungdom.....	15
Kernwein, A.: Min barndoms haver.....	15
Madsen, Frauke: Min skoletid i Haderslev.....	15
2006.....	15
Christensen, Erik: Barn og ung i Haderslev 1927-1946.....	15
Christiansen, Birgit Barfod: Mit tabte paradys.....	16
Eriksen, Svend Aage: Grin, gråd og tænders gnidsel.....	16
Gram, Gerda Lunn: 9. april 1940 i Haderslev.....	16
Rasmussen, Leif: Min barndoms landsby Sommersted.....	16
Seeberg, Grethe Skov: Det var en yndig tid på Haderslev Statsseminarium.....	16
2008.....	16
Knudsen, Julie: Haderslev - min ungdomsby.....	16
Westergaard, Egon: Min barndomsveninde - Thora Hartwig.....	16
2009.....	17
Brandt, Anna-Else: Haderslev frivillige Brandværn - set i bakspejlet af en forhenværende brandmands kone.....	17
Ludwig, Gerhard: Flygtning i Haderslev maj 1945.....	17
2010.....	17
Madsen, Harry Godtfred: Civil Beredskabs Udrykningskolonne i Haderslev.....	17
2011.....	17
Bogut, Jutta: Laborantelev ved Levnedsmiddelkontrollen i 1961.....	17
Maass, Johannes og Fritz: Røde Hjælp og tyske flygtninge.....	17
Rasmussen, Johannes: Det var en god tid - om min tid på Haderslev Realskole...	17
2012.....	18
2013.....	18
2014.....	18
2015.....	18
Andersen, Kaj Erik: Min familie var aktiv i afholdsbevægelsen i Haderslev.....	18
2016.....	18
Daugberg, Sven: Missionshotellet i Haderslev.....	18
2017-2018.....	18

Berg, Mogens: Haderslev i 1960'erne. En sang for en provinsby.....	18
Johnsen, Gunnar Dücker: De grønne spejderes orkester i Haderslev.....	18
Schmidt, Birgit: Barndom i Bøndergårdene. Min fars fortællinger.....	19

Opstillet efter forfatternavn

Andersen, Kaj Erik: Min familie var aktiv i afholdsbevægelsen i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2015, s. 23-38, illustreret

*Med udgangspunkt i sin egen familie får vi en del af afholdsbevægelsens historie i Haderslev. Forfatterens far var i mange år formand for IOGT-logen "Reform – Staa Fast", som fra 1929 havde sit eget hus i **Ny Allégade 15**. I starten af 1970'erne ophørte IOGT Haderslev, og huset blev hjemsted for FDF og FPF.*

Bekker, Holger Carl: Erindringer fra min skoletid

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 62-69, illustreret

Forfatterens (1909-1998) erindringer om sin skoletid i Haderslev - først i en tysk skole og siden, efter Sønderjyllands genforening med Danmark, i en dansk skole

Med baggrund i både tysk og dansk skolegang beskrives levende forskellen på pædagogikken og forholdet til eleverne.

Berg, Mogens: Haderslev i 1960'erne. En sang for en provinsby

I: Langs Fjord og Dam, 2017-2018, s. 49-55, illustreret

Om musiklivet i Haderslev i 1960'erne, hvor forfatteren som dreng spillede i FDF-orkestret og siden fulgte pigtrådens og jazzens indtog i byen. Specielt fortælles om orkestrets afspilning af salmer fra domkirkens top hvert år til jul, nytår, påske og pinse.

Bogut, Jutta: Laborantelev ved Levnedsmiddelkontrollen i 1961

I: Langs Fjord og Dam, 2011, s. 49-59, illustreret

*Jutta Bogut giver en beskrivelse af arbejdsopgaverne i Levnedsmiddelkontrollen, som lå på **Jomfrustien 42**, hvor nu Kvickly har parkeringsplads.*

Bonde, Holger: Kirstines Ynde

I: Langs Fjord og Dam, 1994, s. 9-17, illustreret

Erindringer fra livet på en gård i Erlev

*Forfatterens far erhvervede Kirstines Ynde **Erlevvej 184** i 1903, og artiklen giver en beskrivelse af de mange gøremål på gården. Allerede i 1908 fik man eget vandværk ved hjælp af en hydraulisk vandvædder og vand fra Rikkens Kilde. På et tidspunkt havde gården også eget mejeri.*

Brandt, Anna-Else: Haderslev frivillige Brandværn - set i bakspejlet af en forhenværende brandmands kone

I: Langs Fjord og Dam, 2009, s. 81-89, illustreret

Det frivillige brandværns historie fra dets oprettelse i 1882 til Falck overtog opgaven i 1962. Der fortælles om den store brand på Bryggeriet Fuglsang i 1933 og om værnets indsats som brandvagter. Særlig omtale får medvirken ved Det Jyske Ungskue, som fandt sted i Haderslev i 1955 og 1956.

Christensen, Erik: Barn og ung i Haderslev 1927-1946

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 25-40, illustreret

Forfatterens far havde købmandsbutik på **Sønderbro 23**, hvor familien boede ovenpå. Der fortælles om skolegang på **Hertug Hans Skole** med Signe Tørslef som overlærer og senere om tiden på **katedralskolen**. Erik Christensen krydrer beretningen med karakteristiske af lærere på de to skoler. Han blev student i 1946 og der gives et interessant indblik i problemerne med at finde lokaler til undervisning, efter Katedralskolen i 1943 var blevet beslaglagt af den tyske værnemagt.

Christensen, Erik: Min fars købmandsforretning på Sønderbro

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 64-77, illustreret

Rammen er Christian J. Christensens købmandsbutik på **Sønderbro 23**, som blev drevet af forfatterens far fra 1933 til 1957. Artiklen fokuserer på datidens rige forretningsliv på Sønderbro med beskrivelse af de enkelte butikker og deres ejere.

Christiansen, Birgit Barfod: Mit tabte paradys

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 90-95, illustreret

Erindringer fra Frøken Niensens Børnehaven på **Ny Allégade 28** i Haderslev i 1950'erne

Forfatterens glade minder fra Marie Niensens børnehaven med beskrivelse af husets og legepladsens indretning. Dagligdagen var præget af megen fri leg dog med særlige aktiviteter i forbindelse med jul og fastelavn. Portræt af Marie Nielsen og hendes pædagogik, som også kunne medføre afkøling i kulkælderen.

Daugberg, Sven: Missionshotellet i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2016, s. 55-64, illustreret

Missionshotellet på **Jomfrustien 22** blev opført 1898-1900 lige over for den nye amtsbanegård. Bygherren var "Verein für Innere Mission in Nordschleswig", og hotellet spillede en central rolle i bespisningen af nødlidende under 1. verdenskrig. Fra 1943 havde SS sit hovedkvarter i bygningen. Forfatteren var 12 år, da forældrene overtog hotellet i 1961. Vi får en beskrivelse af at være barn på byens største hotel. Hotellet lukkede i 1978.

Eriksen, Svend Aage: Grin, gråd og tænders gnidsel

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 50-74, illustreret

Barndomserindringer fra **Slotsgade** med afstikker til ferieminder på **Årø**.

Eriksen, Svend Aage: I krigens tid

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 79-91, illustreret

Forfatterens (f. 1930) erindringer om krigens tid i Haderslev; centralt står mindet om arrestationen af faderen, der var kommunist

Svend Aage Eriksen fortæller om skolegang på den på det tidspunkt tyske **Louiseskole** og senere under besættelsen på **Frederiksskolen**. Forfatteren fortæller om problemer med at være dansk i en mere og mere nazificeret skole. Hjemmet var det nu nedrevne **Skolegade 6**, og man får et rørende indblik i en fattig arbejderfamilies levevilkår. Faderen var elektriker og forsørgede familien ved bl.a. at udleje støvsugere.

Fogt, Arne: Johannes Fogt og Shell-tanken på Teaterstien

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 113-117, illustreret

Tankstationen på **Teaterstien**, Haderslev, 1950-ca. 1970

Beskrivelse af de mange arbejdsopgaver på en tankstation med vask, smøring og betjening af benzinkunder.

Gram, Gerda Lunn: 9. april 1940 i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 75-78, illustreret

*Kampene og tabene ved **Sønderbro** om morgenen den 9. april. Artiklen afslører, at senere undersøgelser har vist, at projektilet, der ramte menig 305 Hans Christian Hansen, stammede fra et belgisk Mauser gevær model 1889. Den type blev brugt under 1. verdenskrig, men blev ikke anvendt af den tyske besættelsesmagt.*

Henningsen, Lars N.: Hofjægermester Fritz Ræder – Min skoletid i Haderslev lærde skole 1858-61

I: Langs Fjord og Dam, 1994, s. 50-58, illustreret

*Tolv år gammel blev Fritz Ræder optaget på Haderslev lærde skole, og han fortæller begejstret om **den nybyggede skole i Gåskærgade** (Gåskærgade 28) med dens mange fine faciliteter så som bibliotek og naturhistoriske samlinger. Også lærerne med rektor Thrige i spidsen får et ord med på vejen. I skoletiden havde Ræder logi hos pastor Helweg i **Præstegade 14**.*

Iversen, Conrad: Min Barndom og første Ungdom

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 10-24, illustreret

Lærer og rektor Conrad Iversens (1833-1918) erindringer om tiden indtil 1857, bl.a. om treårskrigen og den dansk-tyske sprogkamp i Sønderjylland.

*Barndomserindringer fra en lille gård i **Stevelt** i 1830'erne og 40'erne. Der fortælles om dagligliv og skolegang i den enklasede skole. Forfatteren fortsætter på latinskolen i Kolding og bliver i 1857 adjunkt ved **Haderslev Latinskole** indtil udvisning i 1864.*

Johnsen, Gunnar Dücker: De grønne spejderes orkester i Haderslev.

Undertitel: Erindringer fra min tid som fløjtenist 1945 til 1956.

Med et bidrag af **Egon Mårup**: Underjordisk undervisning på Katedralskolen

I: Langs Fjord og Dam, 2017-2018, s. 23-36, illustreret

*I en alder af 11 år blev forfatteren i 1945 optaget i de grønne spejderes orkester og han fortæller om optræden ved mange begivenheder i byen så som nytårsparader, gudstjenester i Gl. Haderslev Kirke, Skt. Hans bål på Galgebakken i Erlev og mange andre arrangementer. Fælles for dem alle var afgang fra **KFUM på Gammelting**.*

*I Egon Mårups bidrag fortælles om tiden under besættelsen, hvor orkestret havde øvelokaler i **katedralskolens kælder i Gåskærgade**. Han giver en detaljeret beskrivelse af repertoireet og det særlige nodesystem, de anvendte.*

Kernwein, A.: Min barndoms haver

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 92-99, illustreret

Forfatterens erindringer om familiens haver i perioden 1923-1939

*Villa Frieda, **Lindevej 14** og **kolonihave ved Damstien**. Plan over haverne med angivelse af de mange afgrøder.*

Knudsen, Julie: Haderslev - min ungdomsby

I: Langs Fjord og Dam, 2008, s. 81-95, illustreret

*I 1935, tretten år gammel, flytter Julie Knudsen med sin familie ind i førstesalslejligheden i **Ny Allégade 8**. Hun giver en levende beskrivelse af det sociale liv blandt det bedre borgerskab i Haderslev, som hun sammenligner med Matadors Korsbæk. Tiden på **katedralskolen** får også nogle ord med på vejen, ligesom vi får hendes oplevelse af 9. april set fra faderens kontor i Nørregade.*

Ludvigsen, Viggo: Købmandsliv på Møllepladsen

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 78-100

Peter Ludvigsens (1879-1942) købmandsforretning i Haderslev

*Viggo Ludvigsen født i 1915 beretter om tiden som kommis i Christiansfeld og rekruttiden på Haderslev Kaserne. Efter faderens død i 1942 overtager han forretningen på **Møllepladsen 2**.*

Ludwig, Gerhard: Flygtning i Haderslev maj 1945

I: Langs Fjord og Dam, 2009, s. 7-13, illustreret

*Fra maj til september 1945 opholdt forfatteren, der på det tidspunkt var 13 år gammel, sig sammen med sin mor og to søskende som tyske flygtninge i Haderslev. Han giver en overvejende positiv beskrivelse af sine oplevelser. En begivenhed står dog stærkt i Ludwigs erindring, nemlig hans deltagelse i lille Marlies Heinrichs begravelse. Et kors i natursten (nr. 100-99) med hendes navn, fødsels- og dødsår er et af mange blandt flygtningegravene på **Assistenskirkegården**.*

Maass, Johannes og Fritz: Røde Hjælp og tyske flygtninge

I: Langs Fjord og Dam, 2011, s. 40-45, illustreret

*Brødrene Johannes (f. 1927) og Fritz (f. 1916) beretter om deres aktive medvirken i hjælpen til tyske emigranter i årene inden besættelsen. De voksede op i et kommunistisk arbejderhjem, og i hjemmet **Gåskærgade 58** overnattede mange tyske flygtninge, før de fortsatte videre til andre steder i Danmark.*

Madsen, Frauke: Min skoletid i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 70-78, illustreret

Forfatteren (f. 1923), der var fra et tysksindet hjem, erindrer sin skoletid 1929-1942, bl.a. de dansk-tyske spændinger, der blev særligt udtalte efter Tysklands besættelse af Danmark.

*Frauke Madsen blev student fra **katedralskolen** i 1942, og hun fortæller om en alt andet end lykkelig gymnasietid. Som tysksindet blev hun af sine skolekammerater udsat for eksklusion og mobning.*

Madsen, Harry Godtfred: Civil Beredskabs Udrykningskolonne i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2010, s. 71-95, illustreret

*Forfatteren fortæller om sine oplevelser som tjenestegørende ved Civilforsvaret i Haderslev fra marts 1945 til 1946. Der var kaserne på **højskolehjemmet i Storegade** – nuværende Hotel Norden. Husets indretning beskrives, og ikke mindst får vi et indblik i, hvordan alt foregik under streng militærisk disciplin. Der bliver dog alligevel tid til udgang og kærlighed. Efter befrielsen deltog Harry Madsen i mange vagt- og oprydningsopgaver bl.a. på Haderslev Kaserne. Han omtaler også RAF's angreb på en tysk kolonne på Aabenraavej 4. maj 1945.*

Mörck, Niels E.: Tilbageblik på firti arbejdsrige år

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 59-63

Forfatterens (1864-1929) erindringer som kommunalrådsmedlem i Sønder Otting

*Som ledende kraft i Haderslev Byggeselskab var Niels Mörck en af initiativtagerne til udbygningen af **Sdr. Otting** i årene op til første verdenskrig. Han var desuden med til at starte en **pølsefabrik ved Aarøsundvej** og var i 18 år kommunerådsmedlem. Der berettes om op- og nedture, og de følger krigen og genforeningen fik for hans mange forretninger.*

Rasmussen, Johannes: Det var en god tid - om min tid på Haderslev Realskole

I: Langs Fjord og Dam, 2011, s. 65 – 72, illustreret

*Haderslev Realskole startede i 1944 som en filial af realskolen i Christiansfeld, og i 1945 blev Johannes Rasmussen ansat. Han fortæller levende om 37 års ansættelse på skolen (**Christiansfeldvej 20**) med vægt på den første pionertid.*

Rasmussen, Leif: Min barndoms landsby Sommersted

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 41-49, illustreret

*En fyldig beskrivelse af **Sommersted** i 30'erne, som med tre jernbanestationer og to holdepladser også blev kaldt "Det lille Berlin". Der fortælles om skole og erhvervsliv, ligesom nationale modsætninger og besættelsestiden berøres.*

Schmidt, Birgit: Barndom i Bøndergårdene. Min fars fortællinger

I: Langs Fjord og Dam, 2017-2018, s. 37-48, illustreret

*Forfatteren gengiver i jegform, hvad hun husker, hendes far Erik Schmidt (født i 1910) fortalte om sin barndom i **Bøndergårdene nr. 31 og 35**. En blanding af fakta og fiktion.*

Seeberg, Grethe Skov: Det var en yndig tid på Haderslev Statsseminarium

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 79-89, illustreret

*En beskrivelse af undervisningen på **seminariet i 60'erne**. Karakteristik af lærere som f.eks. Poul Dueholm, Axel Nielsen, Palle Nielsen, Folmer Lund, H.V. Gregersen m.fl.*

Seidenfaden, Gerda: Et liv på Central Mejeriet i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 117-120

*Fra 1937 til 1941 var Knud Seidenfaden forpagter af det privatejede Central Mejeri i **Storegade 35**. Hans kone Gerda fortæller om mejeriets indretning og dagligdag. Da ægteparret genser stedet i 1970'erne er alt revet ned for at give plads til den nye Bredgade.*

Seidenfaden, Gerda Julie: Krauses Hotel i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 1998, s. 52-69, illustreret

*Gerda Julie Seidenfaden (født Krause i 1918) var eneste barn af Johan Chr. Og Ella Krause. Forældrene drev det nu nedrevne Krauses Hotel **Sønderbro 2** på hjørnet af Sønderbro og den senere Ny Erlevvej. Der fortælles om dagligdagen på et stort hotel med mange både overnattende og spisende gæster. Æ Kleinbahn mod Vojens passerede lige forbi hotellet, og fra 1899 til 1906 fungerede hotellet også som **Bahnhof Süderbrücke**.*

Simonsen, Erik Efsen: Sygehuset under damkatastrofen

I: Langs Fjord og Dam, 2000, s. 66-70, illustreret

Sommeren 1959 var overlæge Erik Simonsen studentervikar på Haderslev Amts Sygehus og på vagt den 8.7 1959 - datoen for damkatastrofen. Han beskriver den knugende stemning, der bredte sig overalt på sygehuset efterhånden som de forbrændte og døde passagerer fra båden kom ind. Han slutter af med en hård kritik af BT og Ekstrabladets dækning af katastrofen.

Skov, Gerda: Caltex Servicestation på Ny Erlevvej

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 100-107

*På hjørnet af Sønderbro og Ny Erlevvej, hvor tidligere Krauses Hotel lå, kom der i 1958 en Caltex Servicestation (**Ny Erlevvej 1**). Det første forpagterpar var Gerda og Aage Skov, og Gerda fortæller her om livet og arbejdet på servicestationen fra 1958, til de forlader stedet i 1970.*

Westergaard, Egon: Min barndomsveninde - Thora Hartwig

I: Langs Fjord og Dam, 2008, s. 16-21, illustreret

*Erindringer om et venskab med forfatterinden Thora Hartwig (1881-1961), der sammen med sin stedmor boede i **Slagtergade 22,1**.*

*Efterfølges s. 22-27 af en **biografi** af Trine Hjorth Vinderslev: Thora Hartwig – forfatterinde fra Haderslev.*

Wildfang, Johs.: Erindringer fra før og efter genforeningen

I: Langs Fjord og Dam 1996, s. 75-89, illustreret

*Forfatteren (født 1905 i Haderslev) fortæller om sin skolegang i den tyske tid -først på **seminariets øvelsesskole** og siden på **latinskolen**. Han beskriver den store overgang fra tysk til dansk gymnasium 1920 med fællesskole og friere forhold mellem lærere og elever. Fra 1934 virkede han ved stiftsamtet og nåede at samarbejde med biskopperne Ammundsen, Noack og Beyer.*

Opstillet efter udgivelsesår

1994

Bonde, Holger: Kirstines Ynde

I: Langs Fjord og Dam, 1994, s. 9-17, illustreret

Erindringer fra livet på en gård i Erlev

*Forfatterens far erhvervede Kirstines Ynde **Erlevvej 184** i 1903, og artiklen giver en beskrivelse af de mange gøremål på gården. Allerede i 1908 fik man eget vandværk ved hjælp af en hydraulisk vandvædder og vand fra Rikkens Kilde. På et tidspunkt havde gården også eget mejeri.*

Henningsen, Lars N.: Hofjægermester Fritz Ræder – Min skoletid i Haderslev lærde skole 1858-61

I: Langs Fjord og Dam, 1994, s. 50-58, illustreret

*Tolv år gammel blev Fritz Ræder optaget på Haderslev lærde skole, og han fortæller begejstret om **den nybyggede skole i Gåskærgade** (Gåskærgade 28) med dens mange fine faciliteter så som bibliotek og naturhistoriske samlinger. Også lærerne med rektor Thrige i spidsen får et ord med på vejen. I skoletiden havde Ræder logi hos pastor Helweg i **Præstegade 14**.*

1996

Wildfang, Johs.: Erindringer fra før og efter genforeningen

I: Langs Fjord og Dam 1996, s. 75-89, illustreret

*Forfatteren (født 1905 i Haderslev) fortæller om sin skolegang i den tyske tid -først på **seminariets øvelsesskole** og siden på **latinskolen**. Han beskriver den store overgang fra tysk til dansk gymnasium 1920 med fællesskole og friere forhold mellem lærere og elever. Fra 1934 virkede han ved stiftsamten og nåede at samarbejde med biskopperne Ammundsen, Noack og Beyer.*

1998

Seidenfaden, Gerda Julie: Krauses Hotel i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 1998, s. 52-69, illustreret

*Gerda Julie Seidenfaden (født Krause i 1918) var eneste barn af Johan Chr. Og Ella Krause. Forældrene drev det nu nedrevne Krauses Hotel **Sønderbro 2** på hjørnet af Sønderbro og den senere Ny Erlevvej. Der fortælles om dagligdagen på et stort hotel med mange både overnattende og spisende gæster. Æ Kleinbahn mod Vojens passerede lige forbi hotellet, og fra 1899 til 1906 fungerede hotellet også som **Bahnhof Süderbrücke**.*

2000

Simonsen, Erik Efsen: Sygehuset under damkatastrofen

I: Langs Fjord og Dam, 2000, s. 66-70, illustreret

Sommeren 1959 var overlæge Erik Simonsen studentervikar på Haderslev Amts Sygehus og på vagt den 8.7 1959 - datoen for damkatastrofen. Han beskriver den knugende stemning, der

bredte sig overalt på sygehuset efterhånden som de forbrændte og døde passagerer fra båden kom ind. Han slutter af med en hård kritik af BT og Ekstrabladets dækning af katastrofen.

2002

Christensen, Erik: Min fars købmandsforretning på Sønderbro

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 64-77, illustreret

*Rammen er Christian J. Christensens købmandsbutik på **Sønderbro 23**, som blev drevet af forfatterens far fra 1933 til 1957. Artiklen fokuserer på datidens rige forretningsliv på Sønderbro med beskrivelse af de enkelte butikker og deres ejere.*

Ludvigsen, Viggo: Købmandsliv på Møllepladsen

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 78-100

Peter Ludvigsen (1879-1942) købmandsforretning i Haderslev

*Viggo Ludvigsen født i 1915 beretter om tiden som kommis i Christiansfeld og rekruttiden på Haderslev Kaserne. Efter faderens død i 1942 overtager han forretningen på **Møllepladsen 2**.*

Mörck, Niels E.: Tilbageblik på firti arbejdsrige år

I: Langs fjord og dam, 2002, s. 59-63

Forfatterens (1864-1929) erindringer som kommunalrådsmedlem i Sønder Otting

*Som ledende kraft i Haderslev Byggeselskab var Niels Mörck en af initiativtagerne til udbygningen af **Sdr. Otting** i årene op til første verdenskrig. Han var desuden med til at starte en **pølsefabrik ved Aarø Sundvej** og var i 18 år kommunerådsmedlem. Der berettes om op- og nedture, og de følger krigen og genforeningen fik for hans mange forretninger.*

Seidenfaden, Gerda: Et liv på Central Mejeriet i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 117-120

*Fra 1937 til 1941 var Knud Seidenfaden forpagter af det privatejede Central Mejeri i **Storegade 35**. Hans kone Gerda fortæller om mejeriets indretning og dagligdag. Da ægteparret genser stedet i 1970'erne er alt revet ned for at give plads til den nye Bredgade.*

Skov, Gerda: Caltex Servicestation på Ny Erlevvej

I: Langs Fjord og Dam, 2002, s. 100-107

*På hjørnet af Sønderbro og Ny Erlevvej, hvor tidligere Krauses Hotel lå, kom der i 1958 en Caltex Servicestation (**Ny Erlevvej 1**). Det første forpagterpar var Gerda og Aage Skov, og Gerda fortæller her om livet og arbejdet på servicestationen fra 1958, til de forlader stedet i 1970.*

2004

Bekker, Holger Carl: Erindringer fra min skoletid

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 62-69, illustreret

Forfatterens (1909-1998) erindringer om sin skoletid i Haderslev - først i en tysk skole og siden, efter Sønderjyllands genforening med Danmark, i en dansk skole

Med baggrund i både tysk og dansk skolegang beskrives levende forskellen på pædagogikken og forholdet til eleverne.

Eriksen, Svend Aage: I krigens tid

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 79-91, illustreret

Forfatterens (f. 1930) erindringer om krigens tid i Haderslev; centralt står mindet om arrestationen af faderen, der var kommunist

*Svend Aage Eriksen fortæller om skolegang på den på det tidspunkt tyske **Louiseskole** og senere under besættelsen på **Frederiksskolen**. Forfatteren fortæller om problemer med at være dansk i en mere og mere nazificeret skole. Hjemmet var det nu nedrevne **Skolegade 6**, og man får et rørende indblik i en fattig arbejderfamilies levevilkår. Faderen var elektriker og forsørgede familien ved bl.a. at udleje støvsugere.*

Fogt, Arne: Johannes Fogt og Shell-tanken på Teaterstien

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 113-117, illustreret

Tankstationen på **Teaterstien**, Haderslev, 1950-ca. 1970

Beskrivelse af de mange arbejdsopgaver på en tankstation med vask, smøring og betjening af benzinkunder.

Iversen, Conrad: Min Barndom og første Ungdom

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 10-24, illustreret

Lærer og rektor Conrad Iversens (1833-1918) erindringer om tiden indtil 1857, bl.a. om treårskrigen og den dansk-tyske sprogkamp i Sønderjylland.

*Barndomserindringer fra en lille gård i **Stevelt** i 1830'erne og 40'erne. Der fortælles om dagligliv og skolegang i den enklasede skole. Forfatteren fortsætter på latinskolen i Kolding og bliver i 1857 adjunkt ved **Haderslev Latinskole** indtil udvisning i 1864.*

Kernwein, A.: Min barndoms haver

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 92-99, illustreret

Forfatterens erindringer om familiens haver i perioden 1923-1939

*Villa Frieda, **Lindevej 14** og **kolonihave ved Damstien**. Plan over haverne med angivelse af de mange afgrøder.*

Madsen, Frauke: Min skoletid i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2004, s. 70-78, illustreret

Forfatteren (f. 1923), der var fra et tysksindet hjem, erindrer sin skoletid 1929-1942, bl.a. de dansk-tyske spændinger, der blev særligt udtalte efter Tysklands besættelse af Danmark.

*Frauke Madsen blev student fra **katedralskolen** i 1942, og hun fortæller om en alt andet end lykkelig gymnasietid. Som tysksindet blev hun af sine skolekammerater udsat for eksklusion og mobning.*

2006

Christensen, Erik: Barn og ung i Haderslev 1927-1946

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 25-40, illustreret

*Forfatterens far havde købmandsbutik på **Sønderbro 23**, hvor familien boede ovenpå. Der fortælles om skolegang på **Hertug Hans Skole** med Signe Tørslef som overlærer og senere om tiden på **Katedralskolen**. Erik Christensen krydrer beretningen med karakteristiske af lærere på de to skoler. Han blev student i 1946 og der gives et interessant indblik i problemerne med at finde lokaler til undervisning, efter Katedralskolen i 1943 var blevet beslaglagt af den tyske værnemagt.*

Christiansen, Birgit Barfod: Mit tabte paradis

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 90-95, illustreret

Erindringer fra Frøken Niensens Børnehaven på **Ny Allégade 28** i Haderslev i 1950'erne

Forfatterens glade minder fra Marie Niensens børnehaven med beskrivelse af husets og legepladsens indretning. Dagligdagen var præget af megen fri leg dog med særlige aktiviteter i forbindelse med jul og fastelavn. Portræt af Marie Nielsen og hendes pædagogik, som også kunne medføre afkøling i kulkælderen.

Eriksen, Svend Aage: Grin, gråd og tænders gnidsel

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 50-74, illustreret

Barndomserindringer fra **Slotsgade** med afstikker til ferieminder på **Årø**.

Gram, Gerda Lunn: 9. april 1940 i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 75-78, illustreret

*Kampene og tabene ved **Sønderbro** om morgenen den 9. april. Artiklen afslører, at senere undersøgelser har vist, at projektilen, der ramte menig 305 Hans Christian Hansen, stammede fra et belgisk Mauser gevær model 1889. Den type blev brugt under 1. verdenskrig, men blev ikke anvendt af den tyske besættelsesmagt.*

Rasmussen, Leif: Min barndoms landsby Sommersted

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 41-49, illustreret

*En fyldig beskrivelse af **Sommersted** i 30'erne, som med tre jernbanestationer og to holdepladser også blev kaldt "Det lille Berlin". Der fortælles om skole og erhvervsliv, ligesom nationale modsætninger og besættelsestiden berøres.*

Seeberg, Grethe Skov: Det var en yndig tid på Haderslev Statsseminarium

I: Langs Fjord og Dam, 2006, s. 79-89, illustreret

*En beskrivelse af undervisningen på **seminariet i 60'erne**. Karakteristik af lærere som f.eks. Poul Dueholm, Axel Nielsen, Palle Nielsen, Folmer Lund, H.V. Gregersen m.fl.*

2008

Knudsen, Julie: Haderslev - min ungdomsby

I: Langs Fjord og Dam, 2008, s. 81-95, illustreret

*I 1935, tretten år gammel, flytter Julie Knudsen med sin familie ind i førstesalslejligheden i **Ny Allégade 8**. Hun giver en levende beskrivelse af det sociale liv blandt det bedre borgerskab i Haderslev, som hun sammenligner med Matadors Korsbæk. Tiden på **katedralskolen** får også nogle ord med på vejen, ligesom vi får hendes oplevelse af 9. april set fra faderens kontor i Nørregade.*

Westergaard, Egon: Min barndomsveninde - Thora Hartwig

I: Langs Fjord og Dam, 2008, s. 16-21, illustreret

*Erindringer om et venskab med forfatterinden Thora Hartwig (1881-1961), der sammen med sin stedmor boede i **Slagtergade 22,1**.*

*Efterfølges s. 22-27 af en **biografi** af Trine Hjorth Vinderslev: Thora Hartwig – forfatterinde fra Haderslev.*

2009

Brandt, Anna-Else: Haderslev frivillige Brandværn - set i bakspejlet af en forhenværende brandmands kone

I: Langs Fjord og Dam, 2009, s. 81-89, illustreret

Det frivillige brandværns historie fra dets oprettelse i 1882 til Falck overtog opgaven i 1962. Der fortælles om den store brand på Bryggeriet Fuglsang i 1933 og om værnets indsats som brandvagter. Særlig omtale får medvirken ved Det Jyske Ungskue, som fandt sted i Haderslev i 1955 og 1956.

Ludwig, Gerhard: Flygtning i Haderslev maj 1945

I: Langs Fjord og Dam, 2009, s. 7-13, illustreret

*Fra maj til september 1945 opholdt forfatteren, der på det tidspunkt var 13 år gammel, sig sammen med sin mor og to søskende som tyske flygtninge i Haderslev. Han giver en overvejende positiv beskrivelse af sine oplevelser. En begivenhed står dog stærkt i Ludwigs erindring, nemlig hans deltagelse i lille Marlies Heinrichs begravelse. Et kors i natursten (nr. 100-99) med hendes navn, fødsels- og dødsår er et af mange blandt flygtningegravene på **Assistenskirkegården**.*

2010

Madsen, Harry Godtfred: Civil Beredskabs Udrykningskolonne i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2010, s. 71-95, illustreret

*Forfatteren fortæller om sine oplevelser som tjenestegørende ved Civilforsvaret i Haderslev fra marts 1945 til 1946. Der var kaserne på **højskolehjemmet i Storegade** – nuværende Hotel Norden. Husets indretning beskrives, og ikke mindst får vi et indblik i, hvordan alt foregik under streng militærisk disciplin. Der bliver dog alligevel tid til udgang og kærlighed. Efter befrielsen deltog Harry Madsen i mange vagt- og oprydningsopgaver bl.a. på Haderslev Kaserne. Han omtaler også RAF's angreb på en tysk kolonne på Aabenraavej 4. maj 1945.*

2011

Bogut, Jutta: Laborantelev ved Levnedsmiddelkontrollen i 1961

I: Langs Fjord og Dam, 2011, s. 49-59, illustreret

*Jutta Bogut giver en beskrivelse af arbejdsopgaverne i Levnedsmiddelkontrollen, som lå på **Jomfrustien 42**, hvor nu Kvickly har parkeringsplads.*

Maass, Johannes og Fritz: Røde Hjælp og tyske flygtninge

I: Langs Fjord og Dam, 2011, s. 40-45, illustreret

*Brødrene Johannes (f. 1927) og Fritz (f. 1916) beretter om deres aktive medvirken i hjælpen til tyske emigranter i årene inden besættelsen. De voksede op i et kommunistisk arbejderhjem, og i hjemmet **Gåskærgade 58** overnattede mange tyske flygtninge, før de fortsatte videre til andre steder i Danmark.*

Rasmussen, Johannes: Det var en god tid - om min tid på Haderslev Realskole

I: Langs Fjord og Dam, 2011, s. 65 – 72, illustreret

Haderslev Realskole startede i 1944 som en filial af realskolen i Christiansfeld, og i 1945 blev Johannes Rasmussen ansat. Han fortæller levende om 37 års ansættelse på skolen (**Christiansfeldvej 20**) med vægt på den første pionertid.

2012

Ingen erindringsartikler

2013

Ingen erindringsartikler

2014

Ingen erindringsartikler

2015

Andersen, Kaj Erik: Min familie var aktiv i afholdsbevægelsen i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2015, s. 23-38, illustreret

*Med udgangspunkt i sin egen familie får vi en del af afholdsbevægelsens historie i Haderslev. Forfatterens far var i mange år formand for IOGT-logen "Reform – Staa Fast", som fra 1929 havde sit eget hus i **Ny Allégade 15**. I starten af 1970'erne ophørte IOGT Haderslev, og huset blev hjemsted for FDF og FPF.*

2016

Daugberg, Sven: Missionshotellet i Haderslev

I: Langs Fjord og Dam, 2016, s. 55-64, illustreret

*Missionshotellet på **Jomfrustien 22** blev opført 1898-1900 lige over for den nye amtsbanegård. Bygherren var "Verein für Innere Mission in Nordschleswig", og hotellet spillede en central rolle i bespisningen af nødlidende under 1. verdenskrig. Fra 1943 havde SS sit hovedkvarter i bygningen. Forfatteren var 12 år, da forældrene overtog hotellet i 1961. Vi får en beskrivelse af at være barn på byens største hotel. Hotellet lukkede i 1978.*

2017-2018

Berg, Mogens: Haderslev i 1960'erne. En sang for en provinsby

I: Langs Fjord og Dam, 2017-2018, s. 49-55, illustreret

Om musiklivet i Haderslev i 1960'erne, hvor forfatteren som dreng spillede i FDF-orkestret og siden fulgte pigtrådens og jazzens indtog i byen. Specielt fortælles om orkestrets afspilning af salmer fra domkirkens top hvert år til jul, nytår, påske og pinse.

Johnsen, Gunnar Dücker: De grønne spejderes orkester i Haderslev.

Undertitel: Erindringer fra min tid som fløjtenist 1945 til 1956.

Med et bidrag af **Egon Mårup**: Underjordisk undervisning på Katedralskolen

I: Langs Fjord og Dam, 2017-2018, s. 23-36, illustreret

*I en alder af 11 år blev forfatteren i 1945 optaget i de grønne spejderes orkester og han fortæller om optræden ved mange begivenheder i byen så som nytårsparader, gudstjenester i Gl. Haderslev Kirke, Skt. Hans bål på Galgebakken i Erlev og mange andre arrangementer. Fælles for dem alle var afgang fra **KFUM på Gammelting**.*

*I Egon Mårups bidrag fortælles om tiden under besættelsen, hvor orkestret havde øvelokaler i **katedralskolens kælder i Gåskærgade**. Han giver en detaljeret beskrivelse af repertoiret og det særlige nodesystem, de anvendte.*

Schmidt, Birgit: Barndom i Bøndergårdene. Min fars fortællinger

I: Langs Fjord og Dam, 2017-2018, s. 37-48, illustreret

*Forfatteren gengiver i jegform, hvad hun husker, hendes far Erik Schmidt (født i 1910) fortalte om sin barndom i **Bøndergårdene nr. 31 og 35**. En blanding af fakta og fiktion.*